

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja

Ključna kompetencija “poduzetništvo” u osnovnom školstvu Republike Hrvatske

Boris Jokić
IDIZ - CIRO

Istraživanje je provedeno u sklopu međunarodnog projekta u organizaciji i uz
financijsku podršku European Training Foundation (ETF), Torino, Italija

Sadržaj prezentacije

- Općenito o kompetencijama
- Ključne kompetencije i formalno obrazovanje
- Konceptualizacija istraživanja
- Ključna kompetencija “poduzetništvo”
- Rezultati istraživanja vezani uz kompetenciju “poduzetništvo”

Općenito o kompetencijama

Širi okvir pojma “kompetencija” (DeSeCo, OECD, 2003)

Individualni i globalni izazovi – Zašto se pojavljuje koncept kompetencije?

- Tehnologija se neprestano i rapidno mijenja, količina dostupnih informacija strelovito raste ...
- Društvene zajednice postaju sve raznovrsnije, interpersonalni i poslovni odnosi uvjetuju kontakte s različitim ljudima, kulturama, običajima ...
- Globalizacija donosi nove oblike međuovisnosti, nove utjecaje (npr. ekonomsku kooperativnost i kompetitivnost) i posljedice (npr. zagađenje) koje značajno sežu izvan lokalnih ili nacionalnih zajednica
- Promjene u društvu – balansiranje ekonomskog rasta, ekološke svijesti, socijalne jednakosti i pravde ...
- Obrasci ekonomskog poslovanja postaju sve manje šablonizirani i predvidljivi
- Pojedinaac mora posjedovati **kompetencije** koje će mu omogućiti učinkovitu prilagodbu stalno promjenjivoj okolini

Što su kompetencije?

- Sposobnosti suočavanja s kompleksnim zahtjevima, korištenje i mobiliziranje osobnih resursa u različitim situacijama i pod različitim okolnostima.
- Kompetencije su internalne strukture. Svaka je kompetencija temeljena na međusobno isprepletenim kognitivnim i praktičnim vještinama, znanjima, motivacijskim silnicama, vrijednosnim odrednicama, stavovima, emocijama i ostalim socijalnim i biheviornalnim komponentama koje mobiliziraju učinkovitu akciju.
- **Kompetencije su više od znanja i vještina.**

Kako odrediti ključne kompetencije?

Ključne su kompetencije određene pomnim razmatranjem psihosocijalnih obilježja koje omogućuju uspješan život pojedinca, ali i funkcionalno društvo u suvremenom svijetu.

- Što je pojedincu potrebno da bi dobro funkcionirao?
- Što je važno za nalaženje i zadržavanje dobrog radnog mjesta?
- Koje su kvalitete potrebne za praćenje tehnoloških promjena?
- Što je potrebno da pojedinac **mijenja i aktivno kreira svoj svijet** (za razliku od pukog prilagođavanja okolnostima)?
- Kakvi pojedinci su potrebni društvu da bi uspješno funkcioniralo?

Individualni i zajednički ciljevi i kompetencije

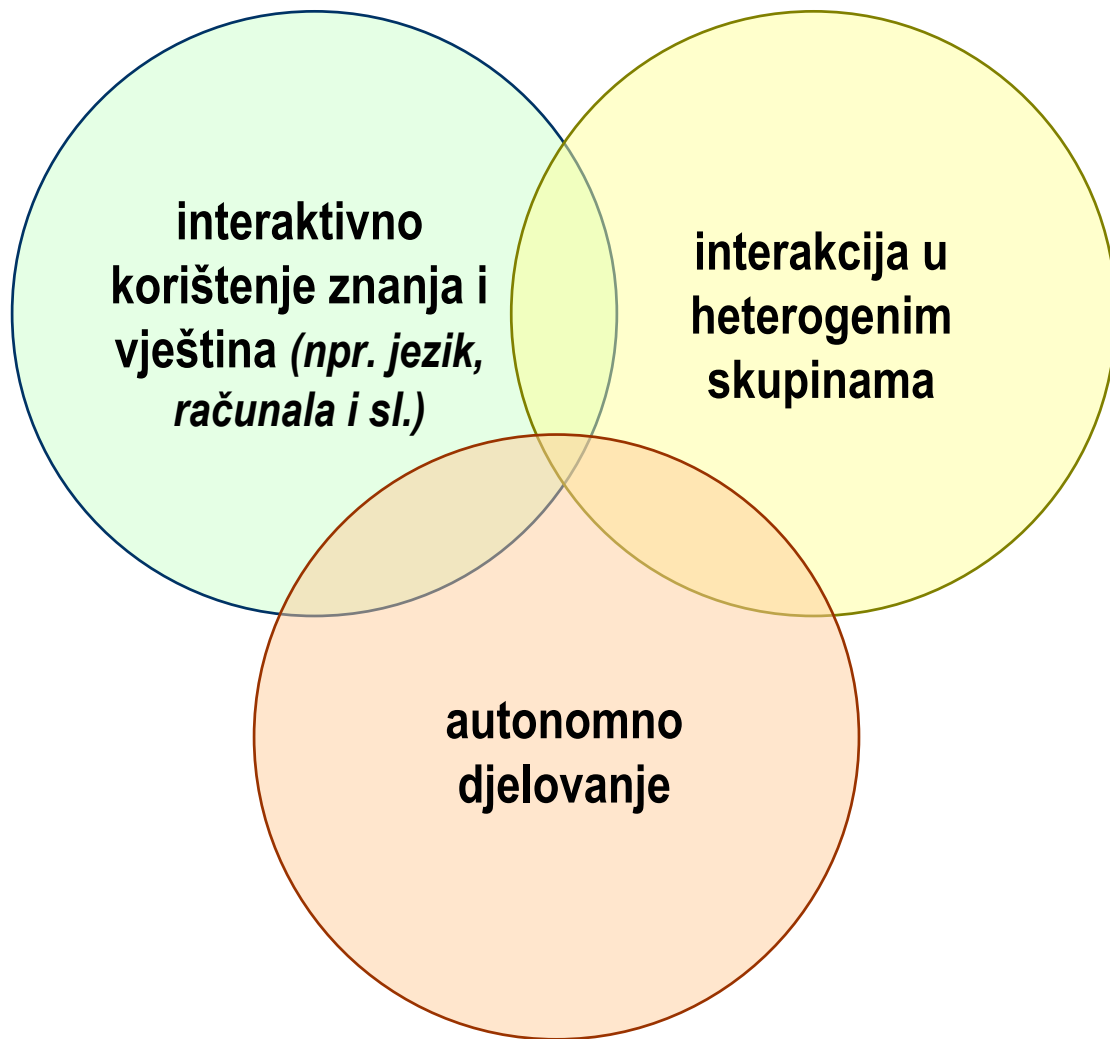
Uspješan pojedinac

- Zdravlje, sigurnost
- Socijalne mreže
- **Zaposlenje, zarada**
- Politička participacija

Uspješno društvo

- Demokratski procesi
- Socijalna kohezija, jednakost, ljudska prava
- **Ekonomska produktivnost**
- Ekološka održivost

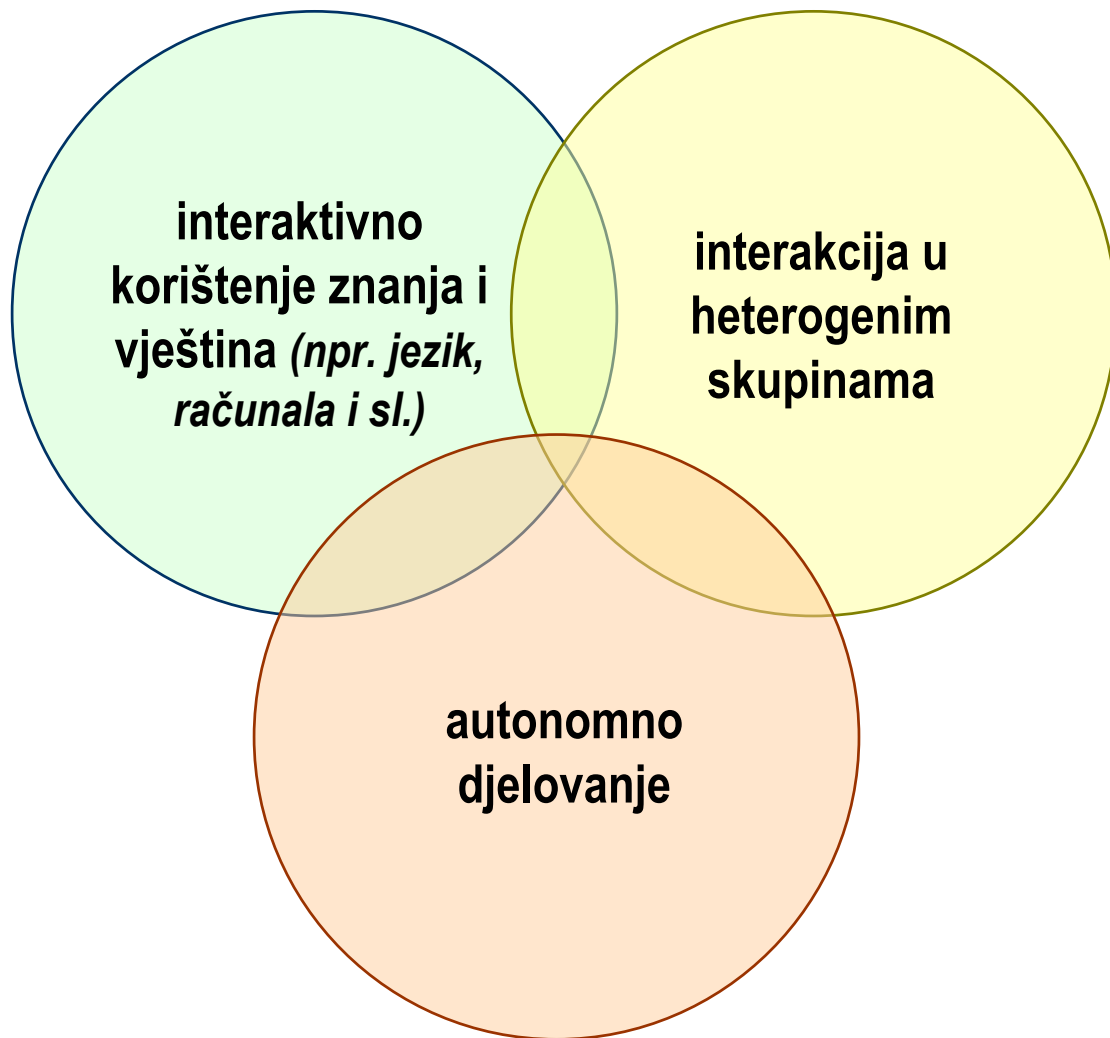
- **Individualne kompetencije**
- Kompetentne institucije
- Doprinos pojedinca zajedničkim ciljevima

**interaktivno
korištenje znanja i
vještina (npr. jezik,
računala i sl.)**

**interakcija u
heterogenim
skupinama**

**autonomno
djelovanje**

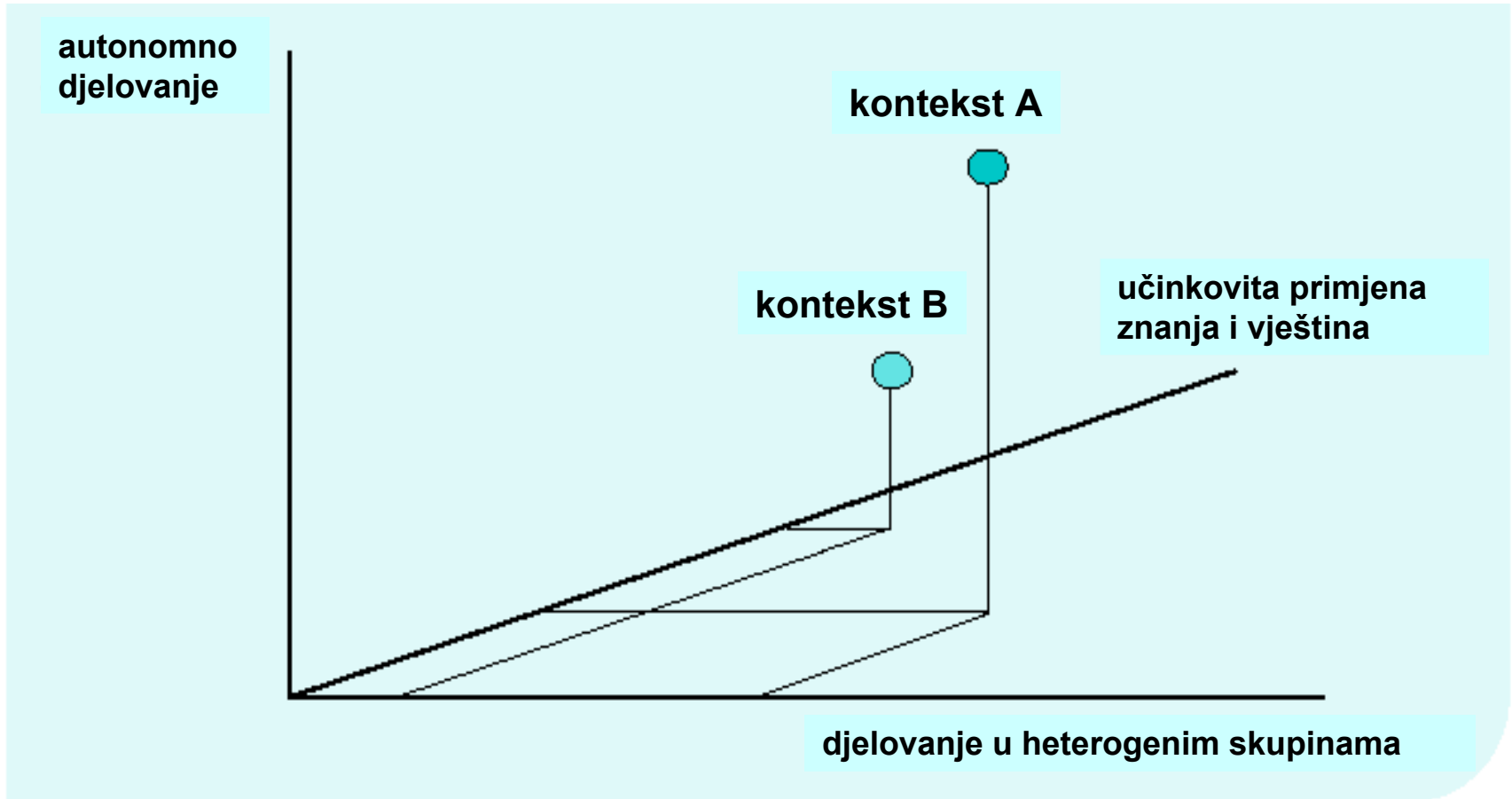

**interaktivno
korištenje znanja i
vještina (npr. jezik,
računala i sl.)**

**interakcija u
heterogenim
skupinama**

**autonomno
djelovanje**

Ključne kompetencije se koriste u različitim kombinacijama u različitim situacijama

Ključne kompetencije i formalno obrazovanje

**Okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje
(Europska komisija, 2004)**

Koje kompetencije trebamo razvijati u školi?

- Što bi trebali biti ciljevi obrazovanja?
- Što je važno za cjeloživotno učenje?
- Kako učenike pripremati za životne izazove?
- Kako učenike pripremiti za “svijet rada”?
- Što suvremeno društvo očekuje od svojih građana?

Ljudski potencijali kroz životni vijek

- Formalno obrazovanje može imati dvojak utjecaj na razvoj kompetencija na način da pomaže razvoj kompetencija kod učenika, ali i da ga koči;
- Konceptualni okvir treba primjenjivati u školama ali i razvijati tijekom cijeloga života.
- Kompetencije se mijenjaju i razvijaju tijekom cijeloga života

Europski pristup razvoju kompetencija – Okvir ključnih kompetencija

Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje:
Europski referentni okvir (Europska komisija, 2004).

- Nužan preduvjet za osobno ispunjenje, aktivno građanstvo i zapošljavanje.
- Kompetencije usvojene tijekom obveznog obrazovanja treba nastaviti razvijati, usavršavati i održavati tijekom čitavog života.
- Nisu vezane uz određeni predmet, već su zamišljene kao generičke ili transverzalne te se odnose na šire, međupredmetne ciljeve.
- Označavaju pomak od poučavanja k učenju.

Ključne kompetencije

- Komunikacija na materinjem jeziku
- Komunikacija na stranim jezicima
- Matematička pismenost, znanost i tehnologija
- Digitalne kompetencije
- Učiti kako učiti
- Interpersonalne, interkulturalne, socijalne i građanske kompetencije
- **Poduzetništvo (inovativnost i poduzetnost)**
- Kulturna osviještenost

Konceptualizacija istraživanja

Prikaz istraživanja

Ključne kompetencije *Učiti-kako-učiti* i *Poduzetništvo* u osnovnom školstvu Republike Hrvatske

- Istraživanje naručila *European Training Foundation*.
- Provedeno tijekom studenoga i prosinca 2006. godine.
- Pripremili i proveli obrazovni stručnjaci i istraživači Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu i Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Ciljevi istraživanja

- 1) Ispitati postojeću razinu razvijenosti dviju ključnih kompetencija kod učenika hrvatskih osnovnih škola: ***učiti-kako-učiti*** i kompetenciju ***poduzetništva***.
- 2) Analizirati podršku koja se pruža razvoju tih kompetencija u osnovnim školama te specifične potrebe učitelja, nastavnika, učenika i drugih sudionika u sustavu osnovnog školstva.
- 3) Na temelju prikupljenih podataka osmisliti preporuke za poboljšanje razvoja dviju ispitivanih kompetencija u hrvatskom osnovnom školstvu.

Konceptualizacija

Četiri istraživačke razine

- **Razina obrazovnog sustava** - analiza postojećeg nastavnog plana i programa za osnovne škole s ciljem utvrđivanja postoje li, i u kojem opsegu, elementi kompetencije “poduzetništvo”;
- **Razina škole** - škole kao organizacijske jedinice imaju različite, specifične osobine i aktivnosti koje mogu sustavno utjecati na razvoj i podršku kompetencije “poduzetništvo”;

Konceptualizacija

Četiri istraživačke razine

- **Razina nastavnika** - nastavnici svojim radom utječu na razvoj kompetencije, a ujedno mogu i procijeniti trenutnu razvijenost kompetencije svojih učenika, njenu zastupljenost u Nastavnim planovima i programima i poduzetnički etos škole u kojoj rade;
- **Razina učenika** - učenici mogu procijeniti zastupljenost elemenata kompetencije, ali i dati procjenu rada nastavnika i etosa škole vezane uz poticanje kompetencije poduzetništvo;

Metodologija

Sudionici

Empirijsko istraživanje provedeno je u

- 25 osnovnih škola,
- na uzorku od 688 nastavnika,
- 1050 učenika osmih razreda (537 “poduzetništvo”),
- 535 učenika četvrtih razreda.

Instrumenti

- Izrađeni su i primijenjeni upitnici za svaku skupinu sudionika i za svaku kompetenciju zasebno;
- Analiza sadržaja Nastavnih planova i programa
- Razgovori s ravnateljima škola uključenih u istraživanje